

Landstinget 101

Landstinget er Hyperions årsmøte og øverste myndighet. Det er kanskje et litt større og mer formelt møte enn det mange er vant til, derfor har vi slengt sammen dette enkle dokumentet for å informere litt om hva og hvordan ting skjer på Landstinget. Stort sett alt dere trenger å vite om Landstinget står på landstinget.no og i sakspapirene sendt til hver forening og deltaker, dette dokumentet skal gi litt ytterligere forklaringer.

Innhold

- Hva gjør vi på Landstinget?
- Saksgangen på møtet
- Ta ordet!
- Forslag, innstillinger og flertall
- Landstinget som sosial møteplass
- Tips før møtet
- Begrepsforklaring

Hva gjør vi på Landstinget?

På Landstinget bestemmer vi kursen for forbundet det neste året. Det innebærer å høre hva som skjer i forbundet og hva man har gjort det siste året, vedta styringsdokumenter som sier hva man skal jobbe med og hvordan forbundet skal driftes, og til slutt velge tillitsvalgte til å sitte i forbundets sentrale organer for det kommende året.

Det første vi gjør er *konstituering*. Dette er å offisielt åpne møtet og behandle en rekke formaliteter som bestemmer reglene for møtet og hvem som skal lede det. Dette er hele sak 1 i sakspapirene.

Så kommer *orienteringene*. Her skal Hyperions sentrale organer, det vil si sentralstyret, desisjonskomiteen og valgkomiteen, fortelle hva de har gjort siden forrige landsting. I tillegg skal generalsekretær orientere om forbundets økonomi. Dette er hele sak 2 og sak 3 i sakspapirene.

Etter det er kanskje den mest sentrale delen av møtet, nemlig behandling av de *sentrale styringsdokumentene*. Dette er en rekke dokumenter som forteller hva Hyperion skal jobbe med, hva vi skal mene, hvilke regler som skal gjelde i forbundet og setter de økonomiske rammene for det kommende året. Dette er sak 4, 5, 6 og 7 i sakspapirene.

Det siste vi gjør på Landstinget er *valg*. Her velger Landstinget sentralstyre, desisjonskomité, valgkomité og revisor for det kommende året. Siden valg er en personlig sak, spesielt for de som stiller til verv, er det viktig at alle er hyggelige med hverandre og behandler hverandre med respekt i denne saken, uavhengig av evt. meninger man måtte ha om kandidatene. Dette er sak 8 i sakspapirene.

I tillegg til disse sakene er det en egen bolk for *innkomne saker*. Dette er saker medlemsforeningene, regionslag, sentralledd eller andre ønsker å behandle eller diskutere på Landstinget, som ikke er en del av de faste sakene. Fristen for å sende inn slike saker er én måned før Landstinget. Dette er sak 9 i sakspapirene.

Saksgangen på møtet

De fleste sakene på Landstinget kan deles opp i 4 deler. Disse er: presentasjon av saken og evt. innstilling, spørsmålsrunde, debatt og votering.

Presentasjon av saken og innstilling: Her vil noen, som oftest en fra sentralstyret, redegjøre om hva saken handler om og fortelle hva forslaget innebærer og hvorfor man landet på dette.

Spørsmålsrunde: Her har man mulighet til å stille oppklarende spørsmål til saken, om man føler noe ikke kom frem i presentasjonen. Det er viktig å benytte denne muligheten til å spørre dersom man føler det trengs mer informasjon for å kunne vurdere saken.

Debatt: Etter spørsmålsrunden kommer debatten, altså meningsutvekslingen fra talerstolen. Her kan man si seg uenig i et forslag eller vise støtte til forslaget. Debatten består av innlegg og replikker, hvor innlegg er nye meninger og replikker er kommentarer på det noen andre har sagt.

Votering: Etter alle spørsmål er stilt og alles meninger er blitt hørt, er det på tide å stemme over forslaget. Her stemmer man altså for eller mot, eller ja eller nei, på forslag og eventuelle endringsforslag. Man kan også stemme avholdende, altså at man ikke ønsker å stemme for eller mot.

Ta ordet!

På Landstinget må alle tegne seg, altså signalisere at man ønsker ordet, og så vente på å få ordet fra ordstyrerne. Dette er for at ordvekslingen på møtet skal være

ordentlig og oversiktlig. På starten av møtet vil ordstyrerne gå gjennom hvordan man tegner seg til ordet og andre viktige møteregler.

Når man går opp på talerstolen er det fint om man introduserer seg med navn og forening første gangen man får ordet, og at man sier navnet sitt hver gang man går opp. Husk at når man snakker fra Landstingets talerstol så snakker du til hele møtet, derfor er det fint om du adresserer innlegget ditt til hele salen med f.eks. "Ærede Landsting...". Om man skal referere til det en annen deltaker har sagt fra talerstolen, er det vanlig å henvise til delegatnummeret deres eller foreningen/organet de representerer.

Forslag, innstilling og flertall

Et forslag på Landstinget er nettopp det, et forslag. Disse er som oftest utarbeidet av sentralstyret, som et utgangspunkt for Landstingets debatter og arbeid. En innstilling er en anbefaling for hva Landstinget burde vedta, f.eks. foreligger det innstillinger i alle valg-sakene på Landstinget.

Arbeidsprogram, politisk program, organisatoriske retningslinjer og rammebudsjett skal som sagt vedtas på Landstinget. Forslagene til disse er utarbeidet av sentralstyret, men i forkant av og under møtet har foreninger og deltakere muligheten til å sende inn *endringsforslag* til disse dokumentene. Det vil si å foreslå en endring i de vedlagte dokumentene. Endringene deles opp i tre kategorier: *legg til* (legge til noe nytt), *stryk* (fjerne noe) og *stryk og erstatt* (fjerne noe og erstatte det med noe annet).

Alle som fremmer endringsforslag burde gå på talerstolen for å presentere forslaget sitt! Sånn at hele Landstinget kan få debattert og ta stilling til alle forslagene.

Alle endringsforslagene blir så behandlet av en *redaksjonskomité*, en gruppe valgt av Landstinget nettopp for å ta stilling til endringsforslag. De vil så levere en innstilling til Landstinget før voteringene. Disse innstillingene presenteres med hvordan komitemedlemmene stemte på hvert forslag, de presenteres som *for-mot-avholdende*. F.eks. er innstillingen 5-0-0 en sterk anbefaling om at noe burde vedtas, mens 0-5-0 er en sterk anbefaling om det motsatte. Men husk å stemme det du og foreningen mener er riktig, redaksjonskomiteens innstilling er kun en anbefaling.

De fleste vedtak på Landstinget krever *alminnelig flertall*, altså at over halvparten av de som aktivt tar stilling til forslaget (stemmer for eller mot) stemmer for forslaget. Men vedtektsendringer krever $\frac{2}{3}$ *absolutt flertall*, som vil si at to-tredeler av alle stemmeberettigede må stemme for forslaget. Dette betyr at å ikke stemme eller å stemme avholdende i praksis er å stemme mot.

Landstinget som sosial møteplass

På Landstinget er folk og foreninger fra hele landet og alle interesser samlet. Benytt sjansen til å bli kjent med andre både i og utenfor eget interesseområde! Uavhengig av interesse har dere delte erfaringer og interesser i foreningsdrift og annen verdifull erfaring. Spør om tips, råd, kanskje til og med undersøke muligheten for et samarbeid med noen.

Sentralstyret vil organisere et felles sosialt opplegg i møtesalen etter middagen på lørdag. I tillegg blir det satt fram brettspill og potensielt noe dataspill i møtesalen utover kvelden.

Minner om at Landstinget er et alkoholfritt arrangement!

Tips før møtet

- Les sakspapirene!
- Forbered gjerne spørsmål, innlegg og forslag på forhånd
- Sett deg godt inn i fristene
- Si ifra hvis du trenger hjelp!
- Sitt i redaksjonskomité! (lenke er i sakspapirene)

Begrepsforklaring

Arbeidsprogram	Dokumentet vedtatt av Landstinget som forteller sentralstyret hva de skal jobbe med.
Arbeidsutvalg	(AU) Styreleder, 1. nestleder og 2. nestleder.
Benke	Å stille til valg mot en kandidat valgkomiteen har innstilt på.
Dagsorden	Oversikt over sakene som skal behandles på Landstinget, og de forskjellige stegene i saksbehandlingen.
Desisjonskomiteen (Deskom)	Hyperions kontrollorgan, ansvarlige for tolkning av regler og vedtak.
Dissens	Å formelt merke seg uenig i et vedtak, som vil skrives ned i protokollen.
Endringsforslag	Et forslag til å endre noe i de foreslåtte dokumentene Landstinget skal behandle.
Forretningsorden	Reglene for hvordan møtet skal gjennomføres, setter blant annet føringer på taletid.

Fullmakt	Formell tillatelse til å utøve makt eller fatte vedtak på vegne av andre.
Innlegg	Hoveddelen av alle debatter. Å uttrykke en mening i en sak fra talerstolen til Landstinget.
Innstilling	Den beslutningen et organ anbefaler at skal vedtas. På Landstinget er det sentralstyret som innstiller i nesten alle saker, og redaksjonskomiteene innstiller på endringsforslagene.
Interesseforbund	Et sentralt organ i Hyperion som gir foreningene mulighet til å samle seg innenfor felles interesseområder.
Landstinget	(LT) Hyperions øverste organ og myndighet. Bestemmer føringer for forbundets arbeids det kommende året.
Ordstyrer	Person(er) som leder møtet, og passer på at alle som vil kommer til orde. Sørger også for at møtet holdes saklig.
Organisatoriske retningslinjer	Retningslinjer som gir føringer til driften av forbundet. Fastsetter blant annet regler for ansettelse og fordeling av Frifond.
Politisk program	Dokumentet som gir uttrykk for Hyperion politiske standpunkter.
Protokoll	Offisielle oversikten over alle vedtak og beslutninger tatt på Landstinget.
Protokollfører	Personen(e) valgt til å lage og utforme protokollen.
Protokollmerknad	Tillegg til protokollen for å kommentere på saker eller diskusjoner på Landstinget.
Rammebudsjett	Budsjettet som vedtas av Landstinget for å gi føringer for forbundets pengebruk det neste året.
Redaksjonskomité	Grupper valgt av Landstinget for å sammenfatte og innstille på de ulike endringsforslagene som måtte komme inn.
Regionslag	Sentralt organ som representerer og samler foreninger i ulike deler av landet. I dag finnes Hyperion Midt, Øst, Sør, Vest og Nord.
Representantskap	(RS, Repskap) Hyperions øverste myndighet mellom to Landsting.
Replikk	En kommentar på et innlegg.

Saksopplysning	En objektiv og informativ påstand som rydder opp i eller belyser en sak.
Sakspapirer	Samlet dokument over alle sakene som skal behandles og informasjon.
Sekretariatet	Hyperion sine ansatte, ledet av generalsekretær.
Sentralstyret	(SS/SST) Organet ansvarlig for forbundets drift. Består av styreleder, 2 nestledere og sentralstyremedlemmene.
Talerlisten	Oversikt over hvem som skal opp på talerstolen og i hvilken rekkefølge. Styres av ordstyrer.
Tidsplan	Oversikten over når ting skjer i løpet av Landstinget. Inneholder tidsavgrensninger for saksbehandling, tidspunkt for måltider og frister.
Valgkomiteen	(VK/Valgkom) Ansvarlig for å finne, nominere og innstille på kandidater til sentralstyret og desisjonskomiteen.
Vedtak	Endelige beslutninger tatt i en sak.
Vedtektene	Hyperions "lover". Kan kun endres av Landstinget.
Å sette strek	At ordstyrer avslutter debatten eller muligheten for å tegne seg til nye innlegg, av hensyn til å holde tidsplanen eller unngå repetisjon.